

וְכַתִּיב, (יחזקאל לד) אָדָם אֶתֶם, אֶתֶם קְרוּיִין אָדָם, וְלֹא אוֹמְיִן עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. נְשַׁמְתִּין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, מְדַעִיכוּ דְקָשׁ, בְּלֹא נְהוּרָא דְשָׂרֵי עַלְיֵיהוּ. וְעַל דָּא מְשַׁתְּכִין, וְלֹא מְתַנְעֵנְעֵן, דְּהָא לִית לֹוֹן אוֹרֵייתָא, וְלֹא דְלָקִין בָּהּ, וְלֹא נְהוּרָא שְׂרִיָּא בְּהוֹן, אֵינּוֹן קִימִין פְּעֻצִים בְּגוּ נְהוּרָא דְדָלִיק, בְּלֹא נְהוּרָא דְשָׂרֵי עַלְיֵיהוּ, וְעַל דָּא מְשַׁתְּכִין בְּלֹא נְהוּרָא כְּלָל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דָּא אִיהוּ בְּרִירוּ דְמַלְאָה, זַכָּאָה חוֹלְקֵי דְזַכִּינָא לְהֵא, לְמִשְׁמַע דָּא.

רַעִיא מְהִימְנָא (רועה הנאמן)

וּבְחַבּוּרָא רַאשׁוֹן אָמַר הַרְוּעָה הַנְּאָמָן, מְנוּרָה הַקְדוּשָׁה, יְפָה אָמְרוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חֵיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, אָבָל (תהלים ק) כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוּ וְאֵינְנוּ - כָּאֵן צְרִיף לְפִתְחַ בְּדַבְרִים, מַה זֶה עֲבָרָה בּוּ? זוּ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה, אָחַד מֵאוֹתָם מְלֹאכִים רַעִים.

שְׂמֻשׁוּם שְׂלֵא יְדַעוּ בּוּ אוֹתָם בְּעַלְי חֲטָאִים, צְרִיף לְעִשׂוֹת לוּ שְׁנוּי מְקוּם וְשְׁנוּי הַשֵּׁם וְשְׁנוּי מַעֲשָׂה, כְּמוֹ אַבְרָהָם, שְׁנֵאֵמַר בּוּ (בראשית יב) לָךְ לָךְ מְאַרְצָךְ וּמְמוֹלְדְתָךְ - הָרִי שְׁנוּי מְקוּם. (שם יז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֵךְ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֵךְ אַבְרָהָם - הָרִי שְׁנוּי הַשֵּׁם. שְׁנוּי מַעֲשָׂה - שְׁהַשְׁתַּנָּה מְמַעֲשִׂים רַעִים שְׁעֵשָׂה בְּתַחֲלָה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים. הוּא מְשַׁל לְרוּחַ שְׁל אוֹתוֹ שְׁמַת בְּלֹא בְּנִים. כְּמוֹ זֶה עוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְאָדָם כְּשֶׁגָּרַשׁ אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהִבְיָאוּ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְהָרִי נִתְבָּאָר לְמַעְלָה.

מְשַׁנָּה פְּנִי וְתַשְׁלַחְהוּ (איוב טז). וּמְשׁוּם זֶה כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוּ. אָחַד מֵאוֹתָם מְלֹאכִים רַעִים, כְּשֶׁרוּאָה אוֹתוֹ מְשַׁנָּה בְּזִמְן שְׁנַפְגָּשׁ (בבא עמו, שוואלים אותו שאר

וְכַתִּיב, (יחזקאל לד) אָדָם אֶתֶם, אֶתֶם קְרוּיִין אָדָם, וְלֹא אוֹמְיִן עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. נְשַׁמְתִּין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, מְדַעִיכוּ דְקָשׁ, בְּלֹא נְהוּרָא דְשָׂרֵי עַלְיֵיהוּ. וְעַל דָּא מְשַׁתְּכִין, וְלֹא מְתַנְעֵנְעֵן, דְּהָא לִית לֹוֹן אוֹרֵייתָא, וְלֹא דְלָקִין בָּהּ, וְלֹא נְהוּרָא שְׂרִיָּא בְּהוֹן, אֵינּוֹן קִימִין פְּעֻצִים בְּגוּ נְהוּרָא דְדָלִיק, בְּלֹא נְהוּרָא דְשָׂרֵי עַלְיֵיהוּ, וְעַל דָּא מְשַׁתְּכִין בְּלֹא נְהוּרָא כְּלָל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דָּא אִיהוּ בְּרִירוּ דְמַלְאָה, זַכָּאָה חוֹלְקֵי דְזַכִּינָא לְהֵא, לְמִשְׁמַע דָּא.

רַעִיא מְהִימְנָא

וּבְחַבּוּרָא קְדַמָּאָה אָמַר רַעִיא מְהִימְנָא, בּוּצִינָא קְדִישָׁא, שְׁפִיר אָמְרוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חֵיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, אָבָל (תהלים ק) כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוּ וְאֵינְנוּ, הִכָּא צְרִיף לְמַפְתַּח מְלִין, מְאִי עֲבָרָה בּוּ. דָּא עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה. חַד מְאִינּוֹן מְלֹאכִין רַעִים.

דְּבַגִּין דְּלֹא יִשְׁתַּמוּדְעוּ בֵּיהּ אֵינּוֹן מְאִרֵי חוּבִין, צְרִיף לְמַעְבַּד לִיהּ שְׁנוּי מְקוּם, וְשְׁנוּי הַשֵּׁם, וְשְׁנוּי מַעֲשָׂה. כְּגוֹנוֹנָא דְאַבְרָהָם, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (בראשית יב) לָךְ לָךְ מְאַרְצָךְ וּמְמוֹלְדְתָךְ, הָרִי שְׁנוּי מְקוּם. (בראשית יז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד שְׁמֵךְ אַבְרָם, וְהָיָה שְׁמֵךְ אַבְרָהָם, הָרִי שְׁנוּי הַשֵּׁם. שְׁנוּי מַעֲשָׂה דְאַשְׁתַּנִּי מְעוֹבְדִין בִּישִׁין דְּעַבַּד בְּקַדְמֵיתָא, לְעוֹבְדִין טָבִין. אִיהוּ מְתַלָּא. לְרוּחַ דְּהָהוּא דְמִית בְּלֹא בְּנִין. כְּגוֹנוֹנָא דָּא עַבַּד קְדַשָׁא בְּרוּף הוּא לְאָדָם, כַּד תְּרִיף לִיהּ מְהָהוּא עֲלָמָא, וְאֵינִיתִי לִיהּ לְהֵא עֲלָמָא. וְהָא אֶתְמַר לְעִיל.

מְשַׁנָּה פְּנִי וְתַשְׁלַחְהוּ, (איוב יד) וּבַגִּין דָּא כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוּ, חַד מְאִינּוֹן מְלֹאכִין רַעִים, כַּד חֲזִי לִיהּ מְשׁוּנָה, בְּזַמְנָא דְאַעֲרַע (ס"א ביה) עַמִּיהּ, שְׁאֵלִין לִיהּ שְׂאָר מְשַׁחִיתִין עֲלֵיהּ, דָּא הוּא מְאִרֵי חוּבָךְ. אִיהוּ עֲנִי לֹוֹן וְאָמַר, וְאֵינְנוּ.

המשחיתים עליו: זהו בעל חובך? הוא עונה להם ואומר: איננו.

בשמות־גרש ממקומו ונגטע במקום אחר, נאמר בו ולא יפירונו עוד מקומו, בגלל (ויקרא יד) ש'עפר אחר יקח וטח את הבית. וזהו סוד ונתן את הבית את אבניו ואת עציו - אותם עצמות וגידים ובשר שהיה, חזר לעפר. מה כתוב בו? (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו, משום שהיה מנגע. ואחר כך, ועפר אחר יקח וטח את הבית, ובונה לו עצמות וגידים ומתחדש, כמו בית ישן שעושים אותו חדש, ודאי שהוא מתחדש. ומה שאמר ולא יפירונו עוד מקומו - על רוח, שנכללה רוח קטנה ברוח עליונה. זהו משל לאילן שלא עושה פרות, לוקחים ענפים שלו ומרכיבים אותו בענף של עץ אחר עליון (מהבוח) שעושה פרות, ונכלל זה בזה ועושה פרות. באותו זמן נאמר בו, ולא יפירונו עוד מקומו.

גם כך בן אדם שיושב בעיר שיושבים בה אנשים רעים, ולא יכול לקיים מצוות התורה ולא מצליח בתורה - עושה שנוי מקום ונעקר משם, ונשרש במקום שגרים בו אנשים טובים, בעלי תורה, בעלי מצוות. שהתורה נקראת עץ, זהו שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. והאדם הוא עץ, שכתוב (דברים ט) כי האדם עץ השדה. והמצוות שבה דומות לפרי. ומה כתוב בו? רק עץ אשר תדע פי לא עץ מאכל הוא אתו תשחית וכרת. אתו תשחית - מהעולם - מהעולם הבא. ולכן צריך לעקר (אותו מאותו) מאותו מקום, וינטע במקום אחר בין צדיקים.

מה אדם בלי בנים נקרא עקר ואשתו עקרה, גם כך תורה בלי מצוות נקראת עקרה. ולכן פרשנה, לא המדרש הוא עקר אלא המעשה. באו החברים והשתטחו לפניו ואמרו, כעת למדנו

כך אתה רך מאתריה, ואתנטע באתר אחר, אתמר ביה ולא יפירונו עוד מקומו. בגין (ויקרא יד) ד'עפר אחר יקח וטח את הבית. ודא איהו רזא, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו, אינון גרמין וגידין ובשרא דהיה חזר עפרא. מה כתיב ביה (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו. בגין דהיה מנוגע. ולבתר ועפר אחר יקח וטח את הבית, ובני ליה גרמין וגידין. ואתחדש, כבית ישנה דעבדין ליה חדשה. ודאי איהו דאתחדש.

ומאי דאמר ולא יפירונו עוד מקומו. על רוח, דאתפליל רוחא זעירא, ברוחא עלאה. האי איהו מתלא, לאילן דלא עביד איבין, נטלין ענפין דיליה, ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה, (דא ברא) דעביד פירין, ואתפליל דא ברא, ועביד פירין. בההוא זמנא אתמר ביה, ולא יפירונו עוד מקומו.

אוף הכי בר נש דיתיב בקרתא דיתבין בה אנשין בישין, ולא יכיל לקיימא פקודין דאורייתא, ולא אצלח באורייתא, עביד שנוי מקום, ואתעקר מתמן, ואתשרש באתר דדיירין ביה גוברין טבין, מארי תורה, מארי פקודין, דאורייתא אקרי עץ. הדא הוא דכתיב, (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. ובר נש הוא עץ, דכתיב, (דברים ט) כי האדם עץ השדה. ופקודין דבה, דמנין לאיבא, ומה כתיב ביה, (דברים ט) רק עץ אשר תדע פי לא עץ מאכל הוא אתו תשחית וכרת. אתו תשחית מעלמא דין, וכרת מעלמא דאתי. ובגין דא צריך לאעקרא (ליה מהחיא) מההוא אתר, ויתנטע באתר אחרא בין צדיקניא.

מה בר נש בלא בנין, אתקרי עקר, ואתתיה עקרה. אוף הכי אורייתא בלא פקודין, אתקריאת עקרה, ובגין דא אוקמוה, לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. אתו

הזה. וכרת - מהעולם הבא. ולכן צריך לעקר (אותו מאותו) מאותו מקום, וינטע במקום אחר בין צדיקים.